

Funktionsrätt Åland

Verksamhetsberättelse

2023

Innehållsförteckning

Förbundet.....	2
Medlemsföreningar 2023.....	2
Kansliet.....	4
Öppettider.....	4
Förbundet blev HBTQIA-certifierat.....	5
Utställningar i HandiCampen	5
Medlemskap i EDF.....	6
Evenemang och tillställningar 2023.....	7
Ålands funktionsrättsdag.....	2
Personalen.....	5
Samarbeten	6
Projekt inom förbundet.....	7
Rättighetsutbildning	7
Alternativrapport.....	8
Ett Åland för alla.....	8
Webbtillgänglighetsprojektet.....	9
Verksamheten	10
Påverkansarbete.....	10
Skrivelser, insändare och höranden	10
Pressmeddelanden och media:.....	11
Yttrandegruppen	12
Tillgänglighetsgruppen	13
Medlemskap i Bärkraft	14
Förbundets tidning Bulletinen.....	14
Biblioteket	14
Hemsida, Facebook, Instagram och månadsbrevet	15
Statistik för hemsidan:.....	15
Statistik för sociala media:	16
Socialskyddsguiden	17
Ungdomsrådet.....	17
Stöd och information till medlemsföreningarna	18

Förbundet

Funktionsrätt Åland r.f. är enligt stadgarna ett samarbetsorgan för sina medlemsföreningar.

Medlemsantalet i de olika föreningarna som ingår i förbundet var 31.12 2023 totalt ca 5 500 personer.

Medlemsföreningar 2023

- DUV på Åland r.f.
- Demensföreningen på Åland r.f.
- Diabetesföreningen på Åland r.f.
- Föreningen Vårt Hjärta r.f.
- Andning & Allergi Åland r.f.
- Intresseföreningen för psykisk hälsa - Reseda r.f.
- NPF Åland r.f.
- Ålands Cancerförening r.f.
- Ålands Hörselförening r.f.
- Ålands Neurologiska förening r.f.
- Ålands Reumaförening r.f.
- Ålands Synskadade r.f.

Styrelsen 2023 bestod av följande ordinarie föreningsrepresentanter

- Henrik Lagerberg, Intresseföreningen för psykisk hälsa Reseda r.f. (ordförande)
- Sonja Winé, NPF Åland r.f.
- Irmeli Eriksson, Andning & Allergi Åland r.f.
- Sven-Åke Gustavsson, Föreningen Vårt Hjärta r.f.
- Sanna Söderlund, Ålands Synskadade r.f.
- Mikael Staffas, Demensföreningen på Åland r.f.
- Jan Salmén, Ålands Cancerförening r.f.
- Anna Hedenberg, DUV på Åland r.f.
- Minna Mattsson, Diabetesföreningen på Åland r.f.

- Mona Eriksson, Ålands Reumaförening r.f.
- Pia Grüssner, Ålands Hörselförening r.f.
- Viveka Landgårds, Ålands Neurologiska förening r.f. (viceordförande)

Verksamhetsledaren beredde styrelsens ärenden och fungerade som styrelsens sekreterare. Revisor för 2023 var GRM-revisor Erika Sjölund.

Under hösten valde styrelsen en ledningsgrupp bestående av Viveka Landgårds, Henrik Lagerberg, Karl Wahlman, Mikael Staffas och Jan Salmén. Gruppen höll 5 protokollförda möten.

Styrelsen höll 11 protokollförda möten under året och förbundet höll stadgeenliga vår- och höstmöten.

Under vårmötet 2023 antog förbundet ett nytt namn och nya stadgar. Förbundets nya namn är Funktionsrätt Åland (FRÅ). Förbundet arbetar i enlighet med sina stadgeenliga uppgifter och sitt mål om ett samhälle där alla kan vara delaktiga på lika villkor, utgående från FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Genom förbundet samarbetar och stödjer medlemsföreningarna varandra för att övergripande gemensamma frågor ska få genomslag i samhället.

Kopplat till namnbytet och de nya stadgarna uppdaterades flera policydokument och ett nytt strategidokument antogs. Strategin kommer att styra förbundets övergripande verksamhet och uppdateras löpande.

Vi vill se ett samhälle där varje människa kan delta på lika villkor och vara sitt bästa jag!

Kansliet

Förbundets kansli finns på Skarpansvägen 30 i Mariehamn. Totalt hyr förbundet 356 m² kansliutrymmen och 43 m² sociala utrymmen och förråd av Pensionsförsäkringsaktiebolaget Veritas. Lokalerna förvaltas av Alandia Fastigheter. Förbundet har fortsättningsvis hyrt ut kontorsrum till följande föreningar:

- Demensföreningen på Åland r.f.
- DUV på Åland r.f.
- Föreningen Vårt Hjärta r.f.
- Ålands Hörselförening r.f.
- Ålands Neurologiska förening r.f.
- Ålands Reumaförening r.f.

Ålands Cancerförening r.f. äger sina kanslilokaler som ligger i anslutning till förbundets kansli. Ålands Synskadade r.f. har sin verksamhet i sin egen lokal Ankaret i Mariehamn.

Förbundets två mötesrum användes flitigt under året. Alla föreningar har tillgång till ett bokningssystem där möteslokalerna kan bokas för föreningsverksamhet. De föreningar som inte har egna kontorsrum har tillgång till egna skåp för att förvara föreningsmaterial.

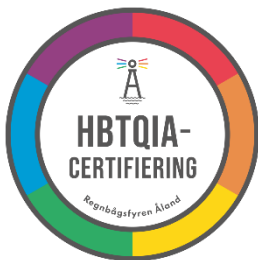
I mötesrummet finns webbkamera med mikrofon, för att underlätta hybridmöten. Föreningarna har tillgång till egna inloggningar på konferensdatorn.

Höj- och sänkbara skrivbord är standard för kansliets personal. Det betyder att alla kanslianställda har möjlighet att variera sina positioner under arbetsdagen.

Öppettider

Förbundet var öppet för besökare under normala öppettider måndag-torsdag kl. 9-15 och fredagar kl. 9-13, förutom den vanliga sommar- och julstängningen.

Förbundet blev HBTQIA-certifierat

Funktionsrätt Åland har den 3 mars blivit certifierade enligt Regnbågsfyrens HBTQIA-certifiering. Certifieringen erbjuder verksamheter på Åland utbildning inom HBTQIA-frågor och fokuserar på att öka kunskapen kring HBTQIA-personers livsvillkor och samhällsnormer kopplade till kön och sexualitet, samt vad ett HBTQIA-kompetent bemötande innebär.

Genom att ha deltagit i utbildningen och vara delaktiga i utvecklingsarbetet kan vi synliggöra kunskap, attityder, kommunikation, arbetsplatskultur och identifiera diskriminerande normer. Genom certifieringen hoppas Funktionsrätt Åland att skapa en mer öppen och inkluderande arbetsplats för alla som kommer i kontakt med verksamheten. Certifieringsprocessen sköttes av utbildare Ellinor Wrangtorp från Regnbågsfyren r.f.

Utställningar i HandiCampen

Under året användes förbundets utställningsytor av flera olika utställare. Vivita Tecenta ställde ut sina fotografier januari-februari. Inga-Lisa Pettersson ställde ut sina tavlor mars-april, Sussie Johansson ställde ut maj-juni, medlemmar i DUV:s konstgrupp ställde ut konstverk med jultema under december månad.

Akvarell av Inga-Lis Pettersson, foto av Vivita Tecenta samt ett av konstverken i DUV:s utställning.

Medlemskap i EDF

Funktionsrätt Åland godkändes som regional medlem i European Disability Forum (EDF). EDF är en europeisk organisation som representerar personer med funktionsnedsättning i Europa. Det är en oberoende organisation som arbetar för att främja och skydda rättigheterna för personer med funktionsnedsättning i Europa.

EDF grundades 1996 och består av över 100 medlemsorganisationer i mer än 40 europeiska länder. Organisationen arbetar för att främja fullständig och lika delaktighet för personer med funktionsnedsättning i alla områden av samhället, inklusive arbete, utbildning, hälsa, transport, kultur och politik.

EDF samarbetar med europeiska institutioner, regeringar, arbetsgivare, fackföreningar och andra civilsamhällesorganisationer för att se till att rättigheterna för personer med funktionsnedsättning respekteras och genomförs på alla nivåer. EDF arbetar också för att öka medvetenheten om funktionsnedsättning och för att bekämpa diskriminering och fördomar mot personer med funktionsnedsättning.

EDF arbetar också för att stärka rösten och inflytandet för personer med funktionsnedsättning i Europa genom att erbjuda plattformar för samarbete och utbyte av bästa praxis, samt genom att stödja utvecklingen av nationella och lokala organisationer som arbetar med funktionsnedsättning.

Evenemang och tillställningar 2023

- 18 januari **besökte förbundet lagtinget** tillsammans med sina medlemsföreningar för att informera och synliggöra för politiker de frågor som berör personer med funktionsnedsättning.

- 19 januari avslutades **utställningen av boken Pussel** på Jomala bibliotek. Under eftermiddagen den 19.1 ledde Ann-Christina Kjeldsen ett samtal kring läsningens betydelse för barn i vår tid. Evenemanget hette: "Läsning som att lägga pussel - samtal om vikten av läsning för barn".
- **Talterapeut** från ÅHS informerade om deras verksamhet den 7 februari.
- Hillevi Smeds föreläste om **aktuella förändringar i FPA** och svarade på frågor från publiken den 7 februari.
- Malin Ström föreläste om **styrelsearbete och föreningslagen** den 9 februari.
- Förbundet deltog som medarrangör på Bärkrafts seminarium om tillit, delaktighet och blomstrande den 14 februari på Alandica. Under seminariet ställde Funktionsrätt Åland fram ett bord med rekvisita om förbundet och dess medlemmar.

- 7 mars arrangerade förbundet tillsammans med medlemsföreningarna en **valdebatt** på lagtinget inför riksdagsvalet. Samtliga åländska partier hade representanter på valdebatten. Moderator var Johanna Fogelström-Duns. Under året höll förbundet totalt två valdebatter inför lagtingsvalet, där förbundets valfrågor diskuterades.

- 21 mars samt 4 april deltog förbundet i LL-Centers **kurs i att skriva lättläst**. Kursen hölls under två dagar. Genom att delta i kursen lärde sig förbundets personal som deltog grunderna i att uttrycka sig så alla läsare förstår.
- Den 23 mars arrangerade förbundet en filmvisning samt paneldiskussion av den kritikerrosade **filmen Medicating Normal** på Hotell-och restaurangskolan. Medicating Normal är en dokumentärfilm som undersöker övermedicineringen av psykisk ohälsa och hur läkemedelsindustrin har påverkat mentalvården. På filmvisningen deltog omkring 50 personer. Efter filmen bjöd förbundet på smörgås, kaffe och te. Efter fikapausen öppnade förbundets verksamhetsledare paneldiskussionen genom att visa forskrivningsstatistik över antidepressiva läkemedel och ADHD-läkemedel i Sverige. Efter detta började paneldiskussionen. I panelen satt Henrik Lagerberg, ordförande för Reseda – intresseföreningen för psykisk ohälsa – Elin Englund, Psykolog och erfarenhetsexpert samt Gina Svartsjö, erfarenhetsexpert. Under diskussionen belyste

panelen frågor kring psykisk ohälsa, mediciner och orsaker bakom ett ökande psykofarmakabruk. Publiken fick möjligheten att aktivt delta i diskussionen. Filmen syntolkades på Ankaret där en parallell filmvisning anordnades för personer med synnedsättning.

- 17 april besökte Jessica Havulehto förbundet för att informera om **Härmä Rehab & Spa**. Under besöket fokuserade Jessica på de svenskspråkiga kurser som erbjuds inom rehabilitering, arbetshälsa och välmående på Härmä Rehab & Spa. Alla kurser är gratis för den som är berättigad med B-läkarintyg och får ansökan beviljad av FPA.

- Den 19 april, som en programpunkt före vårmötet, visade förbundet Fixtv:s film **Drömmen blir verklighet**. Drömmen blir verklighet är en feelgood dokumentär med temat drömmar. Dokumentärfilmen är skapad av FIXtv, som är en web-tv-kanal där personer med funktionsnedsättning jobbar. I filmen förverkligas deras gemensamma dröm, att göra en utlandsresa tillsammans
- **Vårmötet** den 19 april samlade många och det bjöds på pastasallad med bröd. Under mötet behandlades stadgeenliga ärenden. Utöver detta bytte Ålands handikappförbund namn under mötet till Funktionsrätt Åland och nya stadgar antogs.
- 21 april besökte Åsa Möller, **ST-läkare** på Hälsocentralen, tillsammans med läkare under utbildning till specialister i allmänmedicin, förbundet och föreningarna. Syftet med mötet var att berätta om föreningarnas verksamhet och om hur tredjesektorn kan samarbeta med ÅHS vid behov. 10 av 12 föreningar var representerade.
- 25 april föreläste Carina Söderlund från Vibb om **webbtillgänglighet** för förbundet och medlemsföreningarna.

- 26 april träffade förbundet samt representanter från medlemsföreningarna **patientrådet på ÅHS**. Vi beslutade att varje år den 15.9 inkomma med synpunkter från föreningarna till patientrådet, samt att varje vår hålla ett gemensamt möte där vi stämmer av vad som har förverkligats av synpunkterna.
- 3 maj var fem **socialkuratorer från ÅHS** på besök och träffade oss på förbundet samt de verksamhetsledare från medlemsföreningar som kunde medverka. Det blev ett informationsutbyte och en återupptagning av ett gemensamt mötesforum efter pandemi-uppehåll.

- 3 maj samt 9 maj höll rättighetsutbildare Erika Elfsberg en **utbildning i tillgänglighet** för politiskt aktiva, med efterföljande diskussion.
- 5 maj höll Bärkraft i samarbete med förbundet en utbildning i metoden **Dialogpaus på HandiCampen**. Omkring 30 personer deltog i utbildningen. Det blev en utbildningsdag där den jämlika och konstruktiva dialogen stod i fokus. En bra dialog ger plats för allas perspektiv, bygger förtroende och lyfter fram de som inte alltid hörs. Jonna Similä från Stiftelsen Dialogpaus kom till Åland och utbildade oss i Dialogpausmetoden. Under utbildningen fick vi själva delta i en Dialogpaus-diskussion.
- 11.5 höll Karl Wahlman och Erika Elfsberg en **utbildning om mänskliga rättigheter**, självbestämmanderätt och delaktighet för personalen vid Köpmansgatans och Lotsgatans gruppboenden. Det blev många intressanta diskussioner och bra engagemang.

- 7 juni besöktes förbundet och medlemsföreningarna av **Project Liv** som är en förening som arbetar för att skapa glädje i vardagen för långtidssjuka barn och deras familjer och barn till långtidssjuka föräldrar.
- 17 augusti **presenterades förbundets alternativrapport** under ett seminarium på Sjöfartsmuseet. Rättighetsutbildare Erika Elfsberg höll presentationen av de viktigaste punkterna i rapporten och våra rekommendationer till landskapet och kommunerna. Efter presentationen hölls en panel där rapporten diskuterades och i panelen satt Erika Elfsberg, verksamhetsledare Karl Wahlman, Börje Troberg från Ålands Synskadade och Mikael Staffas från Demensföreningen. Presentationen kunde ses både på plats samt digitalt och finns att se på vår Youtube-kanal. Omkring 60 personer var på plats på Sjöfartsmuseet och 10–15 personer deltog digitalt. Det blev bra diskussioner under seminariet om resultatet av vår rapport.

- 26 augusti deltog Funktionsrätt Åland tillsammans med flera av medlemsföreningarna i **Pride-paraden**. Årets parad hade stor uppslutning. Paraden startade vid Alandica och avslutades i Västra hamnen. Från förbundet deltog tre i personalen samt även en representant från förbundets ungdomsråd. På bilden verksamhetsledare Karl Wahlman.

- 30 augusti höll förbundet en **valdebatt** på Stadsbiblioteket med våra medlemmars viktigaste valfrågor. Debatten var välbesökt med cirka 70 personer och samtliga partier utom Åländsk demokrati deltog med en representant. Synnöve Jordas fungerade som moderator. Ämnen som diskuterades under debatten var bland annat sysselsättning för ungdomar med funktionsnedsättning, arvudet för närståendevårdare och hur statusen för vårdyrken kan höjas. Diskussionerna tog fart och publiken bidrog också med ett antal frågor till politikerna.

- 4 oktober höll Moa Hollsten en presentation av rapporten med namnet: **Funktionsrätt Åland i det åländska remissförfarandet: Vilket genomslag har våra yttranden?** Moa Hollsten praktiserade på Funktionsrätt Åland under sommaren 2023 genom att undersöka hur Funktionsrätt Ålands yttrandegrupp som remissinstans kunnat påverka åländska lagförslag. Rapporten visade att Funktionsrätt Åland sällan får igenom förändringar i lagberedningen förutom ytliga sådana som gäller ordval med mera. Moa höll sin presentation på Teams och deltagare lyssnade till hennes presentation både via Teams samt på HandiCampen. Rapporten finns att läsa på vår hemsida. Moa Hollstens arbete med rapporten var ett AMS-finansierat sommarjobb vid förbundet.
- 30 november hölls ett temamöte på HandiCampen om **frivilligarbete och hur man tar emot personer på arbetsprövning samt praktik** i föreningar. Mötet arrangerades av nätverket för verksamhetsledare och Funktionsrätt Åland var medarrangör. Representanter för AMS, KST, Fixtjänst, Emmaus, Boost, landskapsregeringen och Pelaren deltog. Moderator var Mia Hanström från Skunk. Mötet var välbesökt
- 29 november utbildade förbundets verksamhetsledare och viceordförande flygplatsens personal i **bemötande och tillgänglighet**.

- Den 7 december höll förbundet sitt **höstmöte** där enbart stadgeenliga ärenden behandlades. Till förbundet valdes en ny ordförande, Jan Salmén, som tillträder sin nya roll den 1 januari 2024.

- Under hösten 2023 höll Saga Douhan, utbildad sorgeberarbetare, en **sorgebearbetningskurs** under ett antal tillfällen för anmällda deltagare.
- Henrik Lagerberg avgick som ordförande och avtackades på förbundets årliga julbord. Henrik har haft ordförandeskapet för förbundet under sex års tid.

Ålands funktionsrättsdag

Förbundets stora evenemang, Åland Funktionsrättsdag, hölls för andra året i rad den 27 november på Alandica Kultur & Kongress. Årets tema var artikel 25 i Funktionsrättskonventionen: Rätten till hälsa. Evenemanget kunde följas både på plats och på distans på vår Youtube-kanal.

Dagen bestod av tre föreläsningar, två paneldebatter samt en mäsas med våra medlemsföreningar. Första föreläsaren för dagen var Pirkko Mahlamäki, som höll sin föreläsning på distans. Hon representerar den finska funktionsrättsrörelsen i FN och var delaktig i att lämna in Finlands första alternativrapport till FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Hon tog upp flera problemområden som drabbar personer med funktionsnedsättning i Finland.

Efter Pirkkos föreläsning var det dags att lyssna på Jenny Larsson, en influencer med många följare på Instagram där hon delar med sig av sitt liv som småbarnsförälder med diagnosen

cerebral pares. Föreläsningen var välbesökt, med cirka 100 personer i publiken samt ett antal deltagare digitalt. Jennys föreläsning fick mycket respons från publiken.

Förbundet bjöd på lunch, som bestod av svartrotssoppa med bröd. Under den längre lunchpausen hölls en mäsas utanför auditoriet där medlemsföreningarna presenterade sin verksamhet. Förutom förbundets medlemsföreningar fanns även Pelaren, Erfarenhetsexperterna samt Folkhälsan representerade på mässan.

Efter lunchpausen talade Monica Klasén McGrath, kommunikatör vid Funktionsrätt Sverige, om deras arbete med Rätten till hälsa. Därefter hölls en sakkunnig panel om ämnet Rätten till hälsa med våra föreläsare på plats samt Marie Sten, vice ordförande i Funktionsrätt Sverige och medlem i Statens medicinetiska råd. Efter panelen delades Årets bemötandepris ut av förra årets vinnare, Ålands Idrottscenter, genom deras representant Christoffer Sundman. Vinnaren av bemötandepriset var Kaj Backas. Kaj prisades för hans mångåriga ideella musikverksamhet för personer med intellektuell funktionsnedsättning.

Dagen avslutades med en politisk panel bestående av representanter från samtliga partier som sitter i lagtinget. Partierna fick besvara frågor om framtidens hälso- och sjukvård på Åland, inklusive hur man ska locka fler till vårddyrket och hur ÅHS och vården på Åland ska hålla jämna steg med teknikutvecklingen. Panelens moderator var patient- och klientombudsman Benjamin Sidorov.

Personalen

Personalen utgörs av fem ordinarie anställda; verksamhetsledare, kommunikatör, ekonomiansvarig, byråsekreterare/receptionist samt personligt ombud. Därtill utförs städningen på kansliet en gång per vecka mot timlön.

Verksamhetsledaren

Verksamhetsledaren är förbundets ledande tjänsteman med ansvar för den löpande verksamheten, påverkansarbetet, utveckling av verksamheten och för personalfrågor. Karl Wahlman är förbundets verksamhetsledare.

Kommunikatören

Till kommunikatörens ansvarsområde hör främst olika former av information, inklusive förbundets tidning Bulletinen, hemsida, socialmedia och evenemangskoordinerings. Saga Douhan var tf kommunikatör 1 april – 30 september 2023. Utöver kommunikatörsuppgifterna vikarierade hon verksamhetsledaren under hans föräldraledighet juni – augusti 2023. Erika Elfsberg anställdes som ny kommunikatör från 2 oktober 2023.

Ekonomiansvarig

Ekonomiansvarig ansvarar främst för bokföring, sammanställer bokslut, bistår i budgetarbete och sköter löneutbetalning för förbundet, Fixtjänst och de medlemsföreningar som så önskar. Under året gjordes detta för förbundet, Fixtjänst och 11 av medlemsföreningarna, varav 9 hade löneutbetalningar. Ann-Catrin Vinberg är förbundets ekonomiansvarig.

Byråsekreteraren/receptionisten

Till byråsekreterarens/receptionistens huvuduppgifter hör att sköta reception, föreningarnas medlemsregister samt övriga administrativa kansliuppgifter, främst gällande föreningarna. Byråsekreteraren/receptionisten skötte medlemsregistren för 10 medlemsföreningar och uppdateringen av hemsidor för 9 medlemsföreningar. Tjänsten är 80% av heltid. Marina El-Hariri började som byråsekreterare/receptionist 1 augusti 2023.

Personligt ombud

Förbundets personliga ombud arbetar med att ge kostnadsfri, och från myndigheter fristående, individuell rådgivning, stöd och information till enskilda personer med funktionsnedsättning, anhöriga eller till familjer med barn med funktionsnedsättning. Ofta arbetar personliga ombudet med att ge stöd, råd, information och hjälp med att göra ansökningar,

rättelseyrkanden eller besvär. Som komplement har förbundet fortsatt erbjuda juridiska tjänster i särskilt svåra fall. Cecilia Lund började som personligt ombud den 1 april 2023.

För att måna om social hållbarhet och välmående för personalen erbjuder förbundet personalen utökad företagshälsovård, friskvårdssubventionering och fortbildning.

Samarbeten

Förbundet har ett nära samarbete med föreningar, organisationer, privata aktörer och myndigheter. Förbundets viktigaste och närmaste samarbetspartners är dess medlemsföreningar. Konkret har samarbetet synts exempelvis i den gemensamma intressebevakningen, där vi bland annat har arbetat för att förbättra smärtpatienters och rehabpatienters ställning inom den åländska sjukvården. Utöver samarbetet med föreningarna har förbundet ett omfattande samarbete och kontakt med olika personer inom Ålands landskapsregering samt andra offentliga aktörer på Åland, inklusive verksamheten Juridiskt ombud i Svenskfinland som tillhandahålls av SAMS – Samarbetsförbundet kring funktionshinder. Förbundet har under året aktivt deltagit i möten med svenska intressenätverket för att bevaka och främja det svenska språkets ställning inom social- och hälsovården i Svenskfinland.

Förbundet är representerat i flera olika råd och organ, vilket ger kontakter och möjligheter till samarbeten både med lokala och nordiska organisationer och myndigheter. Under 2023 var förbundet representerat i följande organ:

- Fördelningsrådet för PAF medel
- Övervakningskommittén för landsbygdsutvecklingsprogrammet för landskapet Åland och Ålands strukturfondsprogram, Entreprenörskap och kompetens.
- Utvecklings- och hållbarhetsrådet
- Nätverket Bärkraft.ax
- Föreningen Bärkraft.ax Åland r.f.
- Rådet för personer med funktionsnedsättning för landskapet Åland
- Rådet för nordiskt samarbete kring funktionshinder
- Handikapporganisationernas Nordiska Råd (HNR)
- European Disability Forum (EDF)

- Svenska intressentnätverket

Under 2023 deltog Funktionsrätt Åland på två möten med Rådet för nordiskt samarbete kring funktionshinder; ett möte på Island med temat hållbarutveckling och grönomställning och ett möte i Köpenhamn med temat arbete och sysselsättning.

Projekt inom förbundet

Rättighetsutbildning

Arbetstiden för rättighetsutbildaren var 60 % av heltid från den 13 februari 2023 till den 31 december 2023. Erika Elfsberg var projektledare under februari till september 2023, och Alexandra Gamba under oktober till december 2023. Projektet startade år 2019 och avslutades i december 2023. Projektet hade tre artiklar som fokusområden från FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning:

- Artikel 7 - Barn med funktionsnedsättning
- Artikel 9 – Tillgänglighet
- Artikel 27 - Arbete och meningsfull sysselsättning

Under de fyra år som projektet pågått har de åländska kommunerna samt andra aktörer samt allmänheten tagit del av infotillfällen om konventionen. Förbundet inledde barnboksprojektet **Pussel** som en del av rättighetsutbildarprojektet år 2020. Pussel är en bok med syfte att öka kunskapen om personer med funktionsnedsättning och mänskliga rättigheter. Boken är skriven av Karin Erlandsson och illustrerad av Hannamari Ruohonen. Pussel har förverkligats med stöd från Ålands kulturdelegation, Svenska kulturfonden, Föreningen Konstsamfundet r.f. och William Thuring's Stiftelse. Bokprojektet har bland annat resulterat i en utställning som turnerat på kommunala bibliotek. Den sista utställningen hölls i Saltviks bibliotek och avslutades på våren 2023.

Rättighetsutbildaren höll ett flertal utbildningar i funktionsrättskonventionen under året, för personal vid KST:s gruppboenden, för förtroendevalda och medlemmar i de åländska partierna samt för DUV:s ungdomsgrupp. Rättighetsutbildaren deltog även i tillgänglighetsgruppen och arbetade även utanför gruppen med att upplysa affärsrörelser och föreningar om hur man kan bli tillgängligare.

Rättighetsutbildarprojektet avslutades i december 2023. Utbildningar i funktionsrättskonventionen för organisationer och offentlig verksamhet fortsätter som en del av den ordinarie verksamheten i förbundet.

Alternativrapport

Under våren 2023 påbörjade förbundet arbetet med att ta fram Ålands första alternativrapport till FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning. För arbetet anlätades Eva Kuhlefeldt, en socionomstudent vid Yrkeshögskolan Arcada. Tillsammans med förbundets personal slutfördes rapporten sommaren 2023. Enligt nuvarande besked kommer rapporten att behandlas av kommittén under 2026. Funktionsrättsrörelsen på Åland representeras i FN av finska Handikappforum.

Rapporten grundar sig på förbundets enkät *Hur personer med funktionsnedsättning upplever sin situation på Åland* från 2020. Alternativrapporten visar hur konventionen uppfylls på Åland och belyser situationen för personer med funktionsnedsättning. Rapporten presenterades på ett seminarium den 17 augusti 2023 i Sjöfartsmuseets auditorium för cirka 60 åhörare på plats samt omkring 15 som deltog digitalt.

I september presenterade förbundet alternativrapporten för SOSTE:s styrelse när de besökte Mariehamn. SOSTE är Finlands största social- och hälsovårdsorganisation.

Ett Åland för alla

I maj startade Funktionsrätt Ålands tillgänglighetsprojekt "Ett Åland för alla".

Rättighetsutbildaren var projektledare för projektet maj-december på 20 % av heltid.

Projektets första målsättning är att kartlägga den fysiska tillgängligheten till offentliga byggnader och platser i de 16 åländska kommunerna. I projektet ingår även hur tillgänglig kommunernas information till kommuninvånare är.

En enkät skickades ut i juni 2023 till alla kommuner och utvalda representanter för kommunerna intervjuades, vilket resulterade i en rapport som kommunerna fick ta del av.

Nästa steg för projektet är att inventera samtliga kommunkanslier tillsammans med en certifierad tillgänglighetskonsult och under hösten inventerades fyra kommunkanslier.

I början av projektet inleddes ett samarbete med stadsarkitektkontoret om en tillgänglighetsanalys för Grön Plan Mariehamn och stadens grönområden. Projektledaren skapade i samråd med tillgänglighetsgruppen en checklista som sedan användes av stadsarkitektkontoret för inventeringar, detta resulterade i en tillgänglighetsanalys som publicerades i oktober 2023.

Ett samarbete med Mariehamns stad om att anlägga en tillgänglig badstrand vid Lilla holmen inleddes också inom projektet. Projektledaren tog fram ett dokument med tips och förslag på olika möjligheter att göra badstranden tillgänglig för personer med olika typer av funktionsnedsättningar samt även göra det möjligt för personer med rullstol att ta sig ner i vattnet. Samarbetet fortsätter 2024 med förhoppning att Lilla holmen är tillgänglig till sommaren 2024.

Webbtillgänglighetsprojektet

Den 1 november startade förbundets webbtillgänglighetsprojekt i samarbete med Stiftelsen Funka. Projektets syfte är att utveckla och genomföra ett utbildningsprogram som tar tillvara egen erfarenhet av otillgängliga webbplatser och kombinerar dessa erfarenheter med teknisk expertis inom webbtillgänglighet. Utbildningen omfattar två centrala moment: 1. Teori och 2. Praktik. I praktikdelen får deltagarna möjlighet att praktiskt tillämpa sina teoretiska kunskaper genom att analysera webbplatser för offentliga myndigheter. Projektets övergripande mål är att möjliggöra för personer med funktionsnedsättning att få arbete som rådgivare till offentliga myndigheter inom området webbtillgänglighet.

Förbundets huvudsakliga uppgift är att främja och bevaka rättigheter i enlighet med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. I påverkansarbetet ingår bland annat att informera om funktionsrättskonventionen och de rättigheter den ger personer med funktionsnedsättning.

Förbundet påverkar på olika sätt för att bidra till att mänskliga rättigheter förverkligas i samhället. Påverkansarbetet utgår från FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Förbundet arbetar dels genom sina egna två arbetsgrupper: Yttrandegruppen och Tillgänglighetsgruppen. Förbundet är även med i råd och nätverk som andra ansvarar för, exempelvis deltar förbundet i Handikapporganisationernas nordiska råd (HNR), Rådet för personer med funktionsnedsättningar samt Nordiska rådet för personer med funktionsnedsättning. Vi bevakar medlemsföreningarnas intressen genom att samarbeta med dem i vårt påverkansarbete, speciellt kring våra utlåtanden. Vi är starkare tillsammans!

Skrivelser, insändare och höranden

10

Ålandstidningen och Nya Åland - "Fortfarande finns fördomar och diskriminering mot funktionsnedsatta", "Alternativrapport till FN-kommitté" (rubriker sattes av tidningarna)

Den 9 december publicerades en debattartikel i Ålandstidningen under "Dagens Debatt" med titeln: "Nedskärningar hotar de mest sårbara", undertecknad av verksamhetsledare Karl Wahlman. Debattartikeln handlade om hur nedskärningar i KST:s budget hotar drabba personer med funktionsnedsättning särskilt hårt.

Förbundet deltog bland annat på följande höranden:

10 januari: hördes förbundet om tillgänglighetsdirektivet.

3 april: hördes förbundet om Ålands folkhälsost strategi.

29 november: Funktionsrätt Åland deltog på ett hörande inför det nya regeringsprogrammet. Representanter från landskapsregeringen var social- och hälsominister Arsim Zekaj samt lagtingsledamot Pernilla Söderlund. Karl Wahlman samt Erika Elfsberg deltog på hörandet.

19 december: hördes förbundet av Institutet för hälsa och välfärd, THL, i Finland om preciseringar i tillämpningsområdet i den nya funktionshindersservicelagen. Karl Wahlman och Henrik Lagerberg deltog på hörandet.

Skrivelse om skärgårdsfärjan Mergus

Förbundet påtalade att den nya skärgårdsfärjan Mergus som trafikerar tvärgående linjen inte uppfyller krav på tillgänglighet. Bland annat har man valt att göra en särlösning där personer med rullstol hänvisas till en container på bildäck. Förbundets engagemang ledde till att Diskrimineringsombudsmannen uppmanade landskapsregering att vidta åtgärder för förbättrad tillgänglighet.

Pressmeddelanden och media:

Februari: Pressmeddelande om valdebatten i lagtinget. Erika Elfsberg och Karl Wahlman deltog i radiointervju om debatten. Ålandstidningen samt Nya Åland är på plats och publicerar artiklar om debatten.

April: Pressmeddelande om nytt personligt ombud Cecilia Lund, radiointervju om personligt ombud i Ålands radio.

Maj: Karl Wahlman berättar i Ålands radio om vårt tillgänglighetsprojekt *Ett Åland för alla*

Juni: Erika Elfsberg medverkar i Ålands radio för att berätta om alternativrapporten som skickats in till FN.

Augusti: Pressmeddelande skickas till tidningarna och radion om alternativrapporten som publicerats och ska presenteras under ett seminarium. Erika Elfsberg medverkar i en intervju i Ålandstidningen, Nya Åland skriver en artikel utifrån pressmeddelandet. Pressmeddelande skickas även till tidningarna och radion om vår valdebatt, Ålandstidningen är på plats och publicerar en artikel om debatten.

November: Radion intervjuar Marina El-Hariri och Karl Wahlman om Ålands bemötandepreis som delas ut under Ålands Funktionsrättsdag. Pressmeddelande till radion och tidningarna skickas med inbjudan till vår funktionsrättsdag. Radion intervjuar vår föreläsare Jenny Larsson, Ålandstidningen samt Nya Åland skriver artikel om årets bemötandepreis vinnare.

Yttrandegruppen

Förbundets egen arbetsgrupp för påverkansarbete är Yttrandegruppen med syfte att

- Lyfta och diskutera frågor som gäller personer med funktionsnedsättning på Åland.
- Föra fram föreningarnas erfarenheter och synpunkter.
- Utforma utlåtanden.

Yttrandegruppen gav utlåtanden i följande ärenden:

- Utlåtande om trafikförsörjningsprogrammet 2023–2026
- Utlåtande om vägtrafiklagstiftningen
- Utlåtande om tillgänglighetsdirektivet
- Utlåtande om folkhälsostrategi
- Utlåtande om lagen om klientavgifter inom socialvården
- Utlåtande om lagförslag om förtidsröstning för väljare utanför Åland
- Utlåtande om förbundets syn på preciseringar i tillämpningsområdet av den nya funktionshindersservicelagen i riket
- Synpunkter på uppdateringen av Idrottslag för Åland

Samtliga utlåtanden kan läsas på förbundets hemsida.

Tillgänglighetsgruppen

Förbundets egen arbetsgrupp för tillgänglighetsfrågor är Tillgänglighetsgruppen med syfte att

- Föra fram erfarenheter och synpunkter från medlemsföreningarna kring tillgänglighet.
- Fungera som ett brukarråd i tillgänglighetsfrågor.
- Ge konkret input i frågor som gäller tillgänglighet, exempelvis byggprojekt eller information och kommunikation.

Tillgänglighetsgruppen gav utlåtanden i följande ärenden under 2023:

- Grön Plan för Mariehamns stad och den checklista för grönområden som förbundet tagit fram i samarbete med stadsarkitektkontoret. Under hösten färdigställdes Mariehamns stads tillgänglighetsanalys för grönområden där gruppen fick möjlighet att lämna synpunkter vilket resulterade i att fler parker inventerades av staden.
- Stiftelsen Emelia tog kontakt med förbundet om att göra skutan Emelia tillgänglig även för personer med hjälpmedel. Gruppen har haft möjlighet att föra fram synpunkter och förbundet har anlitat en tillgänglighetskonsult för att bistå stiftelsen.
- Vid möte på HandiCampen med representanter för Fastighetsverket gav tillgänglighetsgruppen sina synpunkter på Bomarsunds besökscentrum samt övriga fastigheter ägda av landskapet där gruppen önskar förbättringar.
- Ett uppföljande möte med Fastighetsverket ordnades senare under hösten där Fastighetsverket presenterade planer på att göra borggården vid Kastelholms slott tillgänglighetsanpassad. Gruppen gav ett utlåtande.
- Skärgårdsfärjan Mergus inventerades av gruppen.
- 4H-gården vid Jomalagård inventerades av gruppen efter att ha blivit kontaktade av Ålands 4H.
- Självstyrelsegården samt vissa konferensutrymmen i lagtinget som används av landskapsregeringen inventerades av gruppen. Självstyrelseparken var planerad att ingå men på grund av snö görs nytt besök våren 2024 för att inventera parken.

Medlemskap i Bärkraft

Förbundet ingår i nätverket Bärkrafts arbetsgrupp för utvecklingsmål

2: *Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället.* Sedan hösten 2023 ingår verksamhetsledaren i arbetsgruppen för utvecklingsmål 2.

Inom nätverket Bärkraft finns även "Civilsamhällets nätverksgrupp".

Förbundets verksamhetsledare blev utnämnd av civilsamhällets nätverksgrupp som civilsamhällets representant och ordförande i Utvecklings- och hållbarhetsrådet på Åland. Utvecklings- och hållbarhetsrådet verkar för uppnåendet av utvecklings- och hållbarhetsagendans vision och Ålands sju strategiska utvecklingsmål. I rådet representerar verksamhetsledaren hela civilsamhället.

Förbundets tidning Bulletinen

Förbundet gav ut två nummer av sin tidning till alla åländska hushåll och företag under året. Upplagan är cirka 13 800 exemplar. Tidningen innehöll aktuell information inom funktionsrättsområdet, om förbundet och medlemsföreningarna. Bulletinen ges även ut som taltidning och den går att läsa i digital form på vår hemsida.

Nummer 1/2023 som gavs ut i januari trycktes för första gången på det svenska tryckeriet Pressgrannar. Nummer 2/2023 som gavs ut i augusti trycktes på Åland av TidningsTryckarna AB.

Annonsförsäljningen, som sköts av North Media/Stefan Norrgrann, gav förbundet en del annonsintäkter även detta år.

Biblioteket

Förbundets bibliotek innehåller aktuella böcker och tidningar. Biblioteket sköts av byråsekreteraren/receptionisten. Biblioteket var öppet för allmänheten under kansliets öppettider. I samarbete med Mariehamns stadsbibliotek katalogiserades nyinköpt material, vilket innebär att materialet finns tillgängligt via www.bibliotek.ax. Under året köptes 30 nya böcker in. Förbundet fördjupar utbudet av böcker om funktionsnedsättning och diagnosinriktade områden medan stadsbiblioteket i egenskap av centralbibliotek för hela Åland erbjuder ett brett urval med böcker som intresserar större målgrupper.

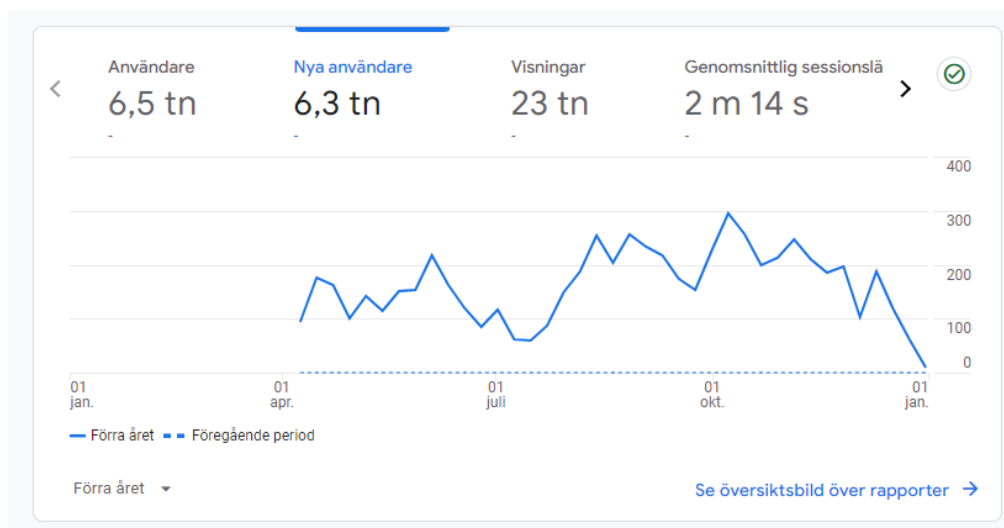
Hemsida, Facebook, Instagram och månadsbrevet

Via hemsidan, Facebook, Instagram samt månadsbrevet nådde förbundet ut med information om den egna verksamheten och mycket övrig information som berör personer med funktionsnedsättning.

Månadsbrevet mejlades 11 gånger till medlemsföreningarna. Hemsidan, Facebook och Instagram uppdaterades löpande.

Förbundets hemsida är ett led i den ökade tillgängligheten. Vi strävar till en enkel och välkomnande hemsida med renodlat innehåll och funktioner och strukturer som uppfyller kriterierna för tillgänglig webb.

Statistik för hemsidan:

På grund av övergången från det tidigare systemet Universal Analytics till det nuvarande Google Analytics 4 saknas statistik före april förra året på bilden ovan. Från den 1 april till den 31 december hade vi 23 000 visningar på vår hemsida med 6 500 enskilda användare. Om vi antar samma antal visningar per månad även för januari till april som under resten av året, skulle det innebära ungefär 30 000 visningar och 8 500 enskilda användare under 2023.

”Genomsnittlig sessionslängd” återspeglar hur länge besökare i genomsnitt spenderar på vår hemsida, vilket är 2 minuter och 14 sekunder. Grafen visar färre besökare under sommarmånaderna och något fler mot slutet av hösten.

Nedan finns en tabell som visar antalet visningar på de mest besökta sidorna på vår hemsida (också detta gäller från april till december 2023):

	Visningar	Användare
Totalt	23 189	6 462
Förstasidan	5 979	2 636
Om oss (Förbundet)	2 516	1 140
Kontakt	1 444	954
Rättigheter	705	408
Information	670	465
Ålands funktionsrättsdag 2023	276	166
Påverkan	224	132
Projekt	176	32

Statistik för medlemsföreningarnas sidor som ingår i vår hemsida har inte tagits med, men är med i det totala antalet sidvisningar. "Användare" innebär unika besökare under hela året vilket betyder att närmare 6 500 personer har hittat till vår hemsida under året.

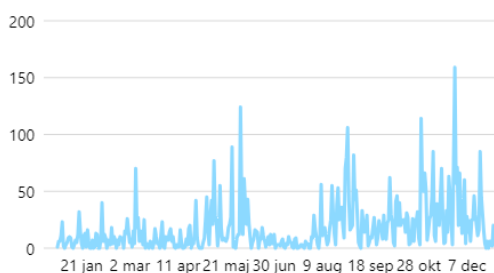
75% av besökarna är från Finland. Det finns inte skilda data för Åland, men man kan anta att flertalet är åländska besökare. Resterande besökare är till den större delen från Sverige.

Statistik för sociala media:

Besök

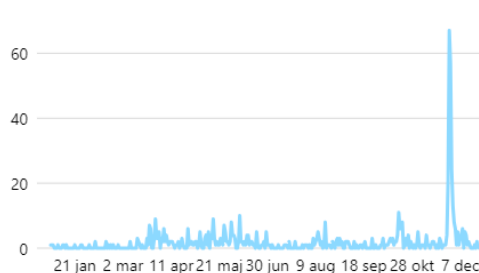
Besök i Facebook ①

6 396 ↑ 436,6 %

Besök på Instagram-profil ①

689 ↑ 710,6 %

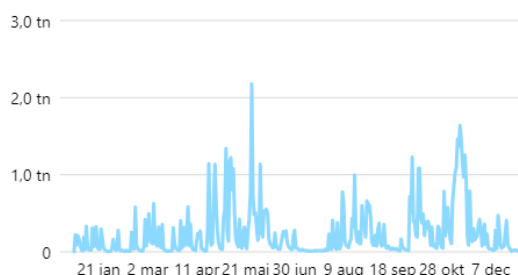

Det var 6 396 besök på vår Facebook-sida under 2023. 689 besök hade vi till vår Instagram-profil.

Räckvidd

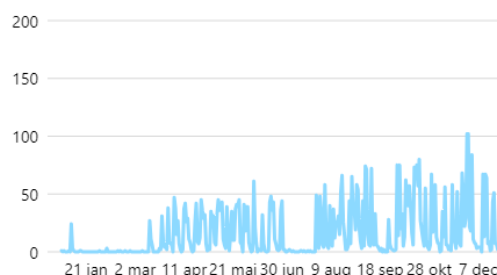
Facebook-räckvidd ⓘ

15 755 ↑ 168,6 %

Instagrams räckvidd ⓘ

453 ↑ 480,8 %

Räckvidd mäter hur vi nått personer utöver de som besöker vår Facebook-sida eller Instagram-profil, genom att interagera med inlägg som andra delar, genom vår annonsering med mera. Där kan man se att vi haft en räckvidd på 15 755 besök eller interaktioner genom Facebook och 453 besök/interaktioner genom Instagram.

Socialskyddsguiden

Förbundets socialskyddsguide, som berättar om dina rättigheter när du är sjuk eller har en funktionsnedsättning, uppdaterades för 2023 i januari. Guiden kan laddas ner från förbundets hemsida.

Ungdomsrådet

2022 startade förbundets ungdomsråd med barn och unga i åldern 13–29 år. Syftet är att lyssna till hur barn och unga med funktionsnedsättning upplever sin vardag och sina rättigheter på Åland. Rådets möten har hållits i samarbete med Rädda Barnen.

Ungdomsrådets representant, Ella Schauman, deltog på Nordic Youth Summit 2024 i Köpenhamn. Se bilder nedan där ungdomsrådets representant höll ett anförande, samt bild på alla nordiska deltagare som deltog.

Stöd och information till medlemsföreningarna

Förbundet tillhandahåller administrativt stöd till sina medlemsföreningar enligt antagna styrdokument. Det erbjudna stödet är omfattande och inkluderar bland annat kostnadsfria tjänster från förbundets anställda. Stödets kan innefatta hantering av anmälningar till evenemang, hantering av föreningarnas medlemsregister, bokföring, löneräkning och utbetalning av löner. Dessutom erbjuds hjälp vid upprättande av budgetar och bokslut.